

Foaia

pentru

Minte, Anima si Literatura.

Nº 21.

Mercuri 24. Maiu

1861.

Doru de sinodu in dieces'a Oradana.

Pe catu de mare bucurie si placere a escitat in noi scirea, ce ni-o aduce Nr. 15 alu Gazetei despre sinodulu tienendu in Blasiu in lun'a lui Maiu a. c. pe atat'a de mare ne e de alta parte supararea, ca in dieces'a nostra fruntea clerului, care e chiamata se misce, se mediulocesca tienerea sinodului, se arata indiferenta, straina, ma dicu unii, se pote ca au dreptate — chiaru infricata, numai de aude, ca unulu seu altulu 'si esprima dorulu de sinodu. Orice dicu inse „limbele cele rele,” atata e adeveratu, ca fruntasiloru clerului eparchiei nostre nu le-aru pasá, de s'aru sterge deocamdata din pravila cuventulu soboru (sinodu) cu totulu, panace clerulu rusticu doresce sinodulu ca evrei pre Mesia. Puçine exceptiuni suntu inse si aci, ca la ori-ce regula in lume, fia aceea catu de generala; caci suntu si in clerulu rusticu unii — pugini, cari au ceva legatura — principii a-semenea, causa comuna, sfiala intocm'a cu fruntasii, seu aspira intr'acolo. Ci de acest'a se nu ve mirati, caci nu e ceva lucru nou, de care se nu se fia mai auditu in lume....

Precumu vedeti dara, noi romanii (caci si ca preoti totu ne potemu nu numai numi, ci chiaru areta cu fapt'a, ca suntem romani) din Ungaria, precumu in principiele natiunalitatei, asia si aci formamu doue partide: una mai numerosa, numita de catra ceealalta si: „cu mintea prin pruni,” aru dori si doresce adeca din tota anim'a posiederea si folosirea tuturoru drepturiloru, ce competiescu natiunei nostre ca natiune si ierarchiei ca atare sub scutulu consti-tutiunei, ce cuprinde egalitate in tote si pentru toti, si lucra catu pote pentru acea, — era alt'a, numita de catra ceealalta: parte ruginita, parte fricosa, par-

te servila despotica si parte egoista, se indestulesce in privintia drepturilor nationale cu ceea ce fratii magiari ni-aru aruncá din gratia, remanendu totu sub parintesc'a (?) loru tutela; era in causele bese-ricesci amu poté dice: sine lege vagatur, dupa voia, dupa placu, sic volo sic jubeo,... si imprumutandu cate ceva si dela straini Norocire numai, ca acesta partida, de si mai poternica, de orece deocamdata, ce prea usioru se pote priepe, i stau mai multe, ma asiá dicundu tote mediulocele spre dispuset-une: totusi relative forte mica. Speram inca si acea, ca prin caldur'a solelui dreptatei se va topi ghieti'a de pe animi si atunci apoi voru cadé si soldii de pe ochi, — si va fi caldura si lumina preste toti si preste tote

Ore ambele partide specificate mai susu si voru fi avendu temeiurile de ajunsu, pe cari si radima con-vingerile? — Se vedem!

Ce temeiua va fi avendu partid'a din urma, care adeca nu aru voi deocamdata se fia sinodu una cu capuln, nu potemu sci cu tota securitatea pe lunga tote, ca „limbele cele rele” vorbescu multe si in mul-te forme, in cari pote se fia si ceva adeveru. Se vedem totusi ce opiniuni camu domnescu in asta pri-vintia? Vorbescu anume multi, ca s'aru camu teme urmatorii numitei partide, ca voru fi trasi de sinodu la dare de sama pentru abusuri, despotismu, nepotismu si in cele din urma ca le e frica peste mesu-ra, nu cumva in sinodu se lesara perinele de sub sie-diutu, ca tiganului din poveste. Dececa tote acestea aru fi drepte, apoi, dieu, si potu ave pentru ce se nu do-reasca sinodulu

Ci deca chiaru le vomu lasá, ca acei multi, cari vorbescu de acestea, se se numeasca numai lim-be rele, atata totu cauta se marturisim, ca in die-

ces'a nostra domnescu de catuva timpu incóce multe datine, usuri (se nu cititi: abusuri) si institutiuni (?), cari nu se mai asta nici intr'o diecesa gr. r. unita pe faça'a pamentului; si acestea tóte introduce numai asia ad lubitum et quidem de nobis sine nobis, — despre cari totu odata potemu dice cu tóta consciint'a, ca nu aducu neci unu bine asia mare pentru diecesa, si cari fara indoieala numai in sinodu s'aru poté vindecá séu abrogá. Partid'a numita pote aru voi se tienă de acestea usuri mortisui, si pentru aceea nu voiesce sinodu, — — déca cumva nu suntu drepte si temerile de mai susu. —

Pentruce dorim in se noi cu partid'a cea mai numerósa sinodulu asia de cu sete? Credemu ca aru fi de prisosu se o spunemai pe largu, de órece lips'a sinódeloru peste totu si deosebi in tempii de fația e asia de evidenta, inceat u numai cei cu soldi pe ochi nu o vedu séu nu voiescu a o vedé; in se afara de causele si respective necasurile comune, cari si ascépta vindecarea dela sinodu, si cari suntu totu acelea, ce-su si in celealte diecese romaneschi: noi mai avemu si altele speciale. Éta pentru exemplu cateva:

I. In dieces'a Oradana s'a tienutu in anulu 1848 unu bietu sinodu, resultatele caruia in se neci pana in diu'a de astadi nu suntu cunoscute publicului, cu atatu mai puçinu puse in viétia.

Spunu unii cari cam sciu, ca acelu sinodu in tre frecari si dispute nefolositórie indatinate a adusu in tre altele multe decisiuni bune si folositórie. Asia dara pertractarile si decisiunile acelui sinodu aru trebui scóse de sub velulu uitarei, si de va fi de lipsa, corese si netedite, cá se nu le remana urme rusinatórie pentru posteritate.

II. In acésta diecesa e in usu asia numitulu esamenu sinodalu, séu mai bine: prosinodalu, de órece netienenduse sinóde cu deceniile intregi, neci acelu esamenu nu se pote depune in antea comisiunei alésa in si de catra sinodu, dupa cum iaru fi dat'a lui. Nu voim a dice, ca acésta institutiune nu aru avé si ceva parti bune; dar' noi totusi 'i suntemu contrari; pentruca: 1) dupa convingerea nostra e unu lucru asia, care nu-lu pote introduce numai sinodulu, — éra la noi nu e introdusu neci aprobatu prin sinodu; 2) ni se pare a fi unu graumentu prea mare si impusu fara nici o crutiare, ca s. e. unu preotu din marginea comitatului Satumare, de Inga Chiaru (si altii cati si mai cati din cele margini si col-

tiuri in departate ale diecesei) se mérge departare de 20—25 de miluri de döue uri intr'unu anu (caci asia e prescrisu) pe nesce cai cá vai de ele la Orade la esamenu, si se-si mance in aceste doue cai — mai petrecundu si in locu 2—3 dile in spese grele — venitulu anualu; 3) pentru ca suntu destui preoti trecuti peste acestu esamenu, si totusi remanu unde au fostu; pana ce altii . . . si fara esamenu prosinodalu au parochii de cete bune si posturi protopopesci. Pentru ce dara acelu esamenu, déca unii nu se fericescu neci cu elu, éra altii se fericescu si fara elu? . . . In cele din urma meritele si vredniciele se potu prea usioru cunóisce, si s'aru poté si remunerá si fara esamenu prosinodalu; caci cine nu e in stare, totu nu pune acela esamenu, bateru ca e in usu. (Parenise in se, ca suntu si de aceia, cari nu voiescu alu depune, pentruca nu recunoscu introducerea lui de legala. Si ce cugetati: óre au dreptu? . . .)

Ci pote, ca se voru asta intre st. cititori si de aceia, cari aru dori se scia, ce folóse si respective ce scaderi urmédia din esamenulu desu laudatu? Folóse? . . . Vedetile sub punctele 2 si 3! éra cine nu depune numitulu esamenu, are acea scadere, ca remane in tóta viéti'a s'a numai administrator — pote fi altcum ori catu de vrednicu —, si se pote dispune din o margine a diecesei in ceealalta in totu anulu de 2—3 séu si de mai multe ori; déie apoi ce are la doba, ori le pórte cu sine: in acésta are libertate deplina. Destula impintenare acésta, pentruca cineva se se nisuiésca din tóte poterile a depune esamenulu la 3 ani dupa santire (mai 'nainte nu e iertatu); dar' apoi, déca si dupa acea remane in 10—12 ani totu in aceiasi parochia (vedi si punctul 3. mai susu!) acum cu titulu de parocu: 'i pare reu — ca se tacemu de alta amaratiune —, ca banisorii, cari ia spesitu pe calatoria la Orade, nu ia manipulatu se-i fruptifice ceva. —

Pe lunga tóte acestea, precum marturisiramu la inceputulu punctului II. noi recunóscem si ceva parti bune in esamenulu prosinodalu, dar' pana ce acela nu se va introduce si nu i se voru defige tóte modalitatile prin sinodu, si pana ce punctul 3) se pote aplicá: nu-i cunóscem folósele, nu-lu recunóscem si ne esprimamu parerea intr'acolo, ca pana atunci aru fi bine se nu-lu mai depuna nime de aci inainte.

(Va urmá).

Irelandia, Daniel O'Connell, П. Матевъ.

Еманципареа католициоръ че е дрентъ а дескисъ ши ирландзоръ сала лецилациине; днесъ къз ачестъ атаниш къштигъ се дрентъръ нъмаш зпълъ din автосръде мъленарие, съз карі демеа инсъла верде.

Ка Iplandie се і се факъ denunci дрентата; — ка пре филъ се нъзъ аштепте маі тълте облегаціони de импенитъ, дехътъ пре Енглезъ ши Скоці; ши ка дн фіне се капето фитокта атъте дрентъръ, къте Енглезъ ши Скоці, — ачеста фъз проблема чеа таре, кареа о авеа дн ведере Daniel O' Connell.

Дн Априлъ 1829, окъпа елъ скагнълъ съз de дрентътъ дн капела С. Штефанъ, динжнълъ 18 ани зпълъ днълъ алтълъ съз треи съверанъ, шиеце министерие диверсе ши съз шиените парламенте.

Дн ачестъ темпъ къштигъ елъ тотъ тереј къте чева; дебрече партиделе ши маі къз съмъ а Вігілоръ нъмаш прін елъ ши чеи 40 партезанъ аї лзъ се потеа ё контразълънса. — Дн 1835 сечеръ елъ зпълъ ресълатъ таре, pedikendъ парламентълъ да пропонираea лзъ лоди-де орангъштілоръ dela тіжлокъ, каре ера зна социетате протестантъ торіктікъ прін леѓътъра еї interпъ фортъ лъдътъ, че се контрапъне орі кареи амелюоръръ.

Министръ апглъ — маі фічеръ ши altъ кончесіони фортъ моментоое пентръ Iplandia; чи Daniel O' Connell, немълдъмъндъсе нъмаш къз атаръ палатите, претіп-dea депліна егзітате de дрентъръ ши облегаціони пентръ патриа са. Ща претенциине, кареа министръ нъ ю потеа ё сатісфаче, фъръ de a ръмпе тотъодатъ къ Лор-зъ, къ бесеріка preadомниторъ а квртей.

Daniel O' Connell фітетелъ акътъ резнівна са — нъмітъ — ръпейлъ къз къщетъ de a дъче дн капетъ деспірциреа лецилатівъ а Iplandie се кътръ атвеле реерате (Anrlia ши Скоція) дн казъ, че нъ с'аръ decle-га аgravamінеле Irlanzilоръ; фитре карі маі къз съмъ епітеръ елъ патръ аgravamіне прінчіпale:

1. Benітъріле бесерічесчъ de статъ а Iplandie съ фитревънцълъ пентръ бесеріка зне minopіtaція релатіве фортъ мічі.

2. Лібертъціле перламентаре а попоръкъ Iplandie сънълъ къз тълътъ маі търпініте, дехътъ але попо-ръзълъ Anglie.

3. Енглезълъ пентръ попорадіннеа лоръ а маі тълъ de 500 репрезентанту дн парламентъ, нъпъ къндъ Iplandia къз зна маіоритет маі mape дехътъ а доза-трея парага а попорадінне Anglie аре нъмаш 105 репре-сентанту.

4. Компнітъціле Англіе ши Скоціе сънълъ дежа de тълътъ реорганиcate пре къндъ дн Iplandia автосръде копштітъціне векъ тънічіпale днъкъ се маі контінъзъ.

Пентръ систареа ши pedikapea dela тіжлокъ а ачсторъ аgravamіне днте melis dap' O' Connell резнівна са маі съсъ атінъзъ. —

Ноі сънътъ — зічеа елъ кътръ Irlanzii сеі — 9,000,000 ши азъ трекътъ темпъріле, къндъ зна пацінне de 9,000,000, се потеа derpada ши вътъма импнне, ши пре недрентъ!

Проптреа din партеа клерълъ католикъ пентръ реформаторізълъ політікъ а зпълъ попоръ, че зна нердътъ кіаръ мі семідълъ demnitatei ши днкредедеи сала дн cine днсъшъ, а фостъ зпъл че веневенітъ.

Дн кареа прівіре ка челъ маі енергіосъ ши маі потінте колабораторів алъ сеі апъръ зпъл віетъ кълъгъръ франдъшканъ — Патер Матевъ.

O' Connell преа пъдніе зіле потъ контені пре iplanzii сеі dela патета ведіе, — къз окасізнеа аде-реи dela Кларе 1829 —; віетълъ франдъшканъ авѣ къ-раціялъ а інчека стерпіреа віділълъ ведіе пентръ тотъ деазна. —

Елъ днфінцізъ дн 10. Априлъ 1838 дн Kiorкъ зна социетате ашиа кізъматъ — kontenіtóрізъ, (Mässigkeits-Gesellschaft) ши доі ани маі тързиоръ се лъдъ са престе тогъ Iplandia. —

Фіесче каре фитрътърізъ дн ea desvca се denzintъ зпъл вотъ солемпъ de kontenіre (вотълъ kontenіre); фитръзънъдъ ашиа ла днdemплъ (мотівълъ) топадъ ши релігіосъ, ла каре маі тързиоръ се днсоди de сіне ши зпълъ алъ треілеа політікъ; de брече Irlanzli 'ші зічеа: къз нъмаш зпълъ попоръ трézізъ ши лъкътъръ зпълте ажъпде ла потере ши lіberтate!

Ачеста фитрътърізъ а атъторъ скопърі dиверсе къштигъ резнівпідоръ kontenіtóріе зна лъдълъ естраорді-нари.

Оаменіл къреа ё зна adeвъратъ патімъ de a се днскріе къз міліре. — Adeceopi 4000, 5000 — ши пъпъ ла 8000 се днскріеа ё къте фитръ зи; ma! знадаътъ кіаръ 13,000, —

Дн a. 1842, пърінеле Матевъ а прімітъ вотълъ kontenіtóріе dela 5,000,000 омени.

De ши елъ нъ са dekiaratъ еспресъ пінъ odatzъ пентръ ръпёла лзъ O' Connell, totъші прін ачеста про-чедбръ а са дн прегътъ ши дн фъзъкъ петедъ дрътълъ лзъ O' Connell.

Ші дніпр'адевърѣ! лѣтма Фѣрѣ віетскѣ франціш-
канѣ пічі одатъ на'р фі фостѣ схріпенсъ deachel тъ-
реуѣ спектаклѣ, de a bedé ѣнѣ попорѣ стрівітѣ ажн-
гандѣ пріп ѣна революціоне пъчізітѣ ла рекъштіареа
дрентвіорѣ сале дніпстреміавере! токта прекъмѣ
de алѣ парте е конститута ші ачеа дніпежіаре, къ
пічі Лѣтерѣ п'ар фі реешітѣ къ революціонеа са бесс-
річескѣ чea інфініціеторѣ ші дніп політікъ, — de нѣ
ера ѣнѣ Філіпѣ Меланхтонѣ, кареле ка ѣнѣ вѣнѣ соудѣ
алѣ сеѣ схпіні totѣ, че чела пътма ера дніп стареа
дніп кашетѣ; de брече карактерѣлѣ лѣ Меланхтонѣ
форма ѣнѣ контрастѣ фадъ къ а лѣ Лѣтерѣ, ші пре
кѣтѣ ера de вѣнѣндѣ, тѣліцьтіорѣ ші пъчізіторѣ а а-
челія de ѣнѣ парте, пре атѣтѣ de алѣ а ачестія ера
дніпфокатѣ, Фріосѣ, гробіанѣ ші ѣнілътіорѣ; ші път
къндѣ скъдеріле лѣ Лѣтерѣ ераѣ фаворітіоріе каасеї лѣ
пре de алѣ парте тѣріеа лѣ Меланхтонѣ пеї ѣн-
датъ п'ар фі ресбѣтѣтѣ къ реформаціоне! — Честѣ
пріп маніеріле сале челе вѣнѣnde рекъштіга каасеї лѣ
Лѣтерѣ пре ачеа, карі Фѣрѣ дніпстреміадї пріп ізда-
ла лѣ. (Шоцер.)

Чі се ревенінѣ ла овіектѣлѣ пострѣ!

Дніп ан. 1842, О' Конелѣ черквла, къ апѣлѣ рѣ-
пелѣлѣ а соцітѣ.

Акъмѣ се дніпческѣ Монстер-Метінде-le, ва се
зікѣ атарї adзпірѣ, карі ераѣ кътате de схте de міт
ші карі, — kondїсе маї totdeasна de дніпсші О' Конелѣ дніп
персоонѣ, — се дніпрѣ дніп тотъ Ірландія.

Дніп тоте ачесте adзпірѣ totdeasна тема чea
пrea dілектѣ а лѣ О' Конелѣ ера: „Dасева Ірландія
ірланзіорѣ — штеші інсѣші, — сеѣ къдѣва вікгіма
(preda) сасілорѣ ші стріпілорѣ?;“ къ кареа окасіоне
десфышра елѣ ne'пчетатѣ ѣна елоченіе песякатѣ ші
ръпітбріє. —

Дніп декърсѣлѣ апѣлѣ 1843 се ціпгрѣ Монстер-
Метінде — пре коліна рецескѣ de ціерѣ, пре Кюнраг
de Кюнрап ші de Мѣлаграс. ші дніп алте тѣлте ло-
кърѣ.

Маса попорълѣ ірланdezѣ се гѣтѣа formalѣ, ші
се трѣдеа съх kondїкѣторї еї, ка къ ѣнѣ терсѣ ость-
шескѣ ла локъріеcale de adзnape, пре къндѣ О' Ко-
нелѣ, — спіртѣлѣ дніпсфѣдїторѣ alѣ ачесторѣ mace, —
вестеа Европеї дніпгриї, къ елѣ стѣ дніп фрѣтіа а лорѣ
500,000 вѣрбадї лоіамї, дніпс къпачі de лѣпть.

Акъмѣ дніпгревені ѣна дніпежіаре політікъ!

О' Конелѣ конкіашъ ѣнѣ пої Meetinr — път-
мосѣ ла Клонтарфѣ, чи ѣна прокізмаре рецескѣ дніптѣ-
ріце ачеста adзnape, міліціа са пѣсѣ съх арти, ші ре-

форматоріалѣ — О' Конелѣ — вѣнѣндѣ певрѣндѣ фі сі-
літѣ а'ші ретрафе дніп система са de pecictinuї пасі-
вѣ — Meetinr-блѣ. — Чі атѣтѣ нѣ фі de ажн-сѣ; —
брзірѣ прочесѣ дніп конгресї, ші ждечівілѣ іспюлорѣ din
Девелінѣ пропончії: „віноватѣ есте!“ — Еровѣлѣ Ірлан-
діеї кълѣтбрі дніп princórie, ер' пеамічій лѣ трім-
фарѣ.

Дніп'адевърѣ нѣ ѣна сентенціе de „віноватѣ есте,“
— кареа дніп опініоне дніпкъ пътма ла pedikatѣ маї схсѣ
ші кареа ші алтѣмінтреа de Лорзї касеї de схсѣ дніп-
къса касатѣ, че іа къшівнатѣ лѣ стрікаре, чи дніп кърсѣлѣ
сеѣ челѣ тѣрѣцѣ ла дніпнедекатѣ апостольша (dcсerpta-
re) тѣлторѣ амічі de аї сеї, а інтрѣціе партide —
пътмітѣ — „Ірландія тенерѣ,“ кареа — маї тѣлѣ
неволїндѣ аї ѣрта дніп дніптрепіндеіле лѣ челе респірі-
тіоріе de паче — аштантѣ тѣлпітіоріа пътма дела
сказі.

Акъмѣ дніп abandonment ші пъттеріле етатеі сале
вѣтрыне. — Дніпкъ ѣнадать апърѣ елѣ дніп парламентѣ
спре а'ші pedika къвжптулѣ съх пентрѣ Ірландія, чи дніп
декърсѣлѣ shiedinuї фі сілітѣ а се ретрафе, пълкѣндѣ
ші дніп скъртѣ темпѣ дніп ачеа — спре а дніпчека дніп-
тріпіреа съпетатеі челеіа дніпфромітѣ — дніп Італіа, ѣн-
де ші тѣрї пре пътжптѣ стріпіп! (15. Mai 1847).

„Каріера лѣ — зіче Макавлай — фі ачеа а ѣ-
пнї цігантѣ! Елѣ афлѣ пре Ірланзї ка пре ѣнѣ попорѣ
de склаві, дніпг'атѣта деценераї пріп апъсаре, кътѣ
елѣ кіарѣ ші семіциреа derpadtrei лорѣ о аѣ фостѣ пер-
дѣтѣ; кътѣ пічі ѣна школъ нѣ e mai вѣнѣ пентрѣ склаві
декътѣ скльвіа. — Елѣ dewtپtѣ дніп eї семіцилѣ ліпсе-
лорѣ лорѣ, елѣ формѣ ѣна опініоне пъвлікъ, ші реф-
рівѣ семіцилѣ відісї паціоналї, а къреї тішкѣрѣ antanie
че с'арѣ manifesta opї кътѣ de nedstmerіte ші пікантѣ
тотші е ѣніклѣ тіжлокѣ de ale ce елпта паціоніле да
ѣна ферічітѣ ші demns адministrare.

Ера ѣна дніпчека зімітбріе de a дніпфранта ші
дніпфранца къ тѣнѣ таре ші къ врадіг 'maltѣ варіеріле
неегалітатеі челеіа десбінѣтіоріе de попорълѣ ірланdezѣ
дніпtre sine дніпсші!,

Спре атіпчека ачестії пропонсѣ дніп'зпн ачеа
таленте ші пъттері естраодінапіе, карі лѣтма дніп elѣ
леа рекъпоскѣтѣ.

Дніп карактерѣ nedstmerітѣ, челѣ маї від ѿпорѣ
ші патітѣ, ѣнѣ семіцилѣ северѣ de дрентѣ ші дрентате,
нескарї пасівнї колкѣтбріе, чеरвічіе дніпфокатѣ, ѣръ дніп-
флькѣратѣ, — ачесте тоте ераѣ дніп елѣ дніп'зпн!

В..... — П..... —

Alegerea ablegatiloru in Comitatulu Carasiului.

Diua de 24. Aprile 1861 fú o di de iusemnata in comitatulu Carasiului, pentruca in acesta se tienura alegerile ablegatiloru pentru diet'a ungrésca.

Incatu este de coptu poporulu romanu alu acestui comitatul pentru libertate, si viétia constitutionala si nationala, adeverédia portarea lui in cele 6 cercuri alegatore: Fagetu, Lugosiu, Sorlentii mari, Bogisia, Oraviti'a si Sasc'a, in care tóte incordarile contrarilor nu fusera in stare de a abate pre poporulu romanu dela idea santa, cá si cu acésta ocasiune cu increderea s'a numai pre acela se'l imbrace, pre carele 'lu tiene de mai meritatu pentru natiune, séu de si nu pentru acést'a, celu puçinu pre acela alu alege pre carele anim'a lui 'lu poftesce.

1. In cerculu Fagetului fú alesu Doctorulu de drepturi si onorariulu notariu primariu alu comitatului Aureliu Maniu, barbatu anca in ani teneri, cu sciintie iuridice asia de bine provediutu, catu ne indreptatiesce la frumósa sperantia. Principiile s'ale politice nationale romane n'amuu avutu pana acum ocasiune ale cunósce.

2. In cerculu Lugosiului fú alesu in contra vointiei s'ale barbatulu natiunei Andreiu Mocioni de Foen, fostulu senatore imperialu in anulu trecutu, si cunoscutulu inainte luptatoriu alu dreptului nationalu, cu carea alegatorii cercului Lugosiu dovedira si acum o barbatia démna de a fi inregistrata in analele tienutului, pentru ca nici terorisari morale, nici respectu personalu, nici influintieri mai inalte nu fura in stare alu abate dela acelu scopu propusu, de a da vointie de alegere asia o expresiune, care se insufle respectu precum intrigeloru, asia si intrigantiloru. — Momentositatea acestei alegeri indirekte chiaru si neromani, dar' mai alesu asia dis'a aristocratie din Lugosiu si de prin pregiuru, prin acea inpregiurare o mai redica, caci spre confundarea poporului s'au mai bine disu spre surparea candidatului de ablegatu — perdiendu sperant'a de a reusi cu unu subcomite Ioane de Fauru — chiamá pre famosulu barbatu Euthimio Murgu, celce de 12 ani incóce tacú facia cu romani tacerea pescelui, in asupr'a caruia insasi aristocrati'a de aicea in anulu 1845 cele mai aspre mesuri le intrebuintiase, demarcandulu de agitatoru infriusiatu a romaniloru de pre aicea, si mijlocindui

streportare la Pesta in prinsórea din edificiulu nou. (Neu Gebäude). — Ce programu politicu aru avé acestu barbatu, nu putoram resci, parte din caus'a indelongatei taceri a lui, parte din caus'a tempului celor pré scurtu, care elu inante de alegere aice 'lu petrecú; déca altcum expresiunele cu care se servi Domnialui in privint'a mai multoru stralucite persone romane, si pentru interesulu nationalu binemeritate, nu nearu duce catra acea combinatiune, cá isasi Domnialui si acum cá si inainte de 13 ani de uniculu si supremulu romanu numai pre sine se se privésca, fara de a sci singuru, ca ce voiesce. — Tóte agitatiunele pentru alegerea lui Murgu atata folosira, catu dintre 629 de alegatori romani numai 8 votara pre lunga Murgu, éra 621 pre lunga Mocioni. —

3. In Sorlentii mari se alese primariulu notariu alu comitatului Aloisiu de Vladu, unu barbatu forte ageru, oratoru bunu, si precum in limb'a magiara asia si in cea romana potemu dice perfectu, inca si in anulu 1848—49 totu din acestu cercu ablegatu. — Despre principiile lui nationale romane potemu dice: ca dupa ale lui Andreiu de Mocioni suntu mai santose. Densulu anca se bucura in comitatulu Carasiului de o frumósa popularitate.

4. In Bogisia se alese in contr'a a celoru mai resfrate agitatiuni pentru Georgiu Ioanoviciu de Duliu si Valea mare — barbatulu celu patrunsu de simtieminte nationale romane Filipu Pascu, fostulu pretore in cerculu Bogsiei sub sistemulu picatu si de presentu jude cercualu totu in acelasi cercu. —

5. In Oraviti'a fú alesu unu subcomite alu comitatului Ioane de Fauru, barbatu ageru, iurista bunu, in caus'a nationala romana inse nu pe deplinu versatu. Ne magulimu cu sperantia, ca daca acestu barbatu se va convinge pe deplinu despre adeveratele neajunse de care patimesce poporulu romanu a mărei Ungarie, cu totulu din altu punctu de vedere va privi caus'a nationala romana.

6. In Sasc'a fú alesu de ablegatu veteranulu in campulu luptelor nationale romane V. Babesiu, unu barbatu, despre carele potemu dice, ca de doua decenii incóce tercesce, ara si sémana pe pamentulu nationalitatii s'ale. Elu fú si de astadata de catra poporulu romanu alu acestui cercu alegatoriu cu o impunatóre majoritate alesu.

Alesii ablegati suntu o formósa cununa de batati, carea cu demnitate infrumsetiédia pre alegatori. — De si acesti ablegati deocamdata nu toti 6 suntu

asemenea patrundi de simtiemintele nationale romane precum acésta din cele mai susu dise le poturamu vedé, dara altcum si cei mai pucini insusletiti de spiritulu nationalu romanu, suntu barbati demni de tota stima. —

Asia e, poporulu romanu din comitatulu Cara-siului sciú si cu acésta occasione se'si implinésca datorint'a s'a nationala, inse pre lunga tóta voia buna ajungeva elu dinpreuna cu poporulu romanu si din alte comitate a se bucurá de vre unu folosu fericitoriu, Dumnedieu scie, avemu causa si de a ne teme, pentru ca nu toti ablegatii din cercurile de romani desu indesatu locuite suntu romani; exemplu spre acésta ne pote fi comitatulu Timisiórei si alu Torontalului, dar' si altcum, insesi ablegatii nascuti romani nu ducu cu sine la diet'a ungurésca din Pesta vre unu programu de tóta natiunea romana precunoscute. — Ce au dara de a face in dieta? intreprindenvoru ei vr'o 10 la numeru o lupta pentru interesele nationale romane in contra sutelor de barbati ablegati neromani? acésta nu o potemu crede, pentru ca nu este cu potintia invingerea; si asia nu le remane alt'a decat acésta alternativa, au se se dechiare in solidu, ca ei nu suntu in stare de a formulá petitiunile romanilor, fara de a sci in privint'a acésta voint'a a intregei natiuni romane sub corón'a santului Stefanu cuprinse, séu a primi dela diet'a ungurésca acea, ce fratii magiari din gratia voru se dea dupa cunoscut'a loru devisa „a mennyre a mélytányoság megengedi“ „pre catu ecuitatea va ertá,“ fiva acésta indestulitóre pentru romani, nime nu ne pote sta bunu; — pentru ce marginile acei ecuitati potu fi forte elastice. Si pare ca tocmai causele cele mai susu enumerate si cunoscut'a restringere a fratilor magiari in tóte acelea ce se numescu „drepturi asemenea pentru tóte nationalitatile au fostu acele suficiente motive din care s'an aflatu barbatulu natiunei Andreiu de Mocioni plecatu spre a depune de asta data mandatulu de ablegatu la diet'a Pestei, si pote fi ca celu mai de aprópe viitoru ne va convinge despre aceea ca si in acésta privintia principiile lui nu suntu desierte. —

Y.

Fondulu Gazetei séu fundatiunea Sincaiana.

(Urmare din Nr. tr.)

Din Sidoviniu: Moise Uturasiu, antiste comunale 10 fl. Stefanu Cioca, parocu 2 fl. Achimu O-

geriaciu, economu 2 fl. Traila Uturasiu, economu 2 fl. Georgie Mindea, economu 2 fl. Geitininu Ogerla-ciu, economu 2 fl. Din Doclinu: Eremia Furlugianu, economu si negiatoriu 8 fl. Ioachimu Blidariu, par. 2 fl. Din Binisiu: Moise Mundria, antiste comunale 4 fl. Achimu Luchiciu, docente 3 fl. Din Barbosu: Traila Lungu, antiste comunale 10 fl. Mihaile Costa economu 10 fl. Din Vermesiu: Ioane Ionescu, antiste comunale 10 fl. Ioane Vetianu, notariu 10 fl. Din Rafna: Petru Ballanu, antiste com. 10 fl. Dumitrie Stolojanu, negiatoriu 5 fl. Iosifu Duraianu, economu 4 fl. Ioane Popoviciu, economu 3 fl. Trifu Mustetiu, par. 2 fl. Achimu Durainu, economu 1 fl. Petru Rosu, economu 1 fl. Iosifu Balanu, economu 1 fl. Vasilie Popoviciu, par. 1 fl. Ioane Fruga, economu 1 fl. Din Cölnicu: Traila Crina, antiste com. 5 fl. Eduardu Novacu, notariu 3 fl. Ioane Popescu, docente 2 fl. Ioane Tulbure, economu 5 fl. Zaharia Capetianu, par. 3 fl. Traila Merta, econ. 2 fl. Ioane Capatianu, econ. 1 fl. Petru Lupitia, economu 1 fl. Moise Popa, economu 1 fl. Martinu Petrica, economu 1 fl. Isaia Magetiu, economu 1 fl. Ioane Vucu, economu 1 fl. Costa Lupitia, economu 1 fl. Ianosu Merta, economu 1 fl. Din Fidesiu: Alessandru Popoviciu, par. 10 fl. Vichentie Matiasiu, antiste comunale 5 fl. Ignatiu Iamricica, notariu 2 fl. Petru Popovicin 1 fl. Iacobu Popescu, privatieru 2 fl. Stefanu Miocu, economu 1 fl. Spiridonu Popescu, economu 1 fl. Antonu Grossu, negotiatoriu 1 fl. Josef Blau, negotiatoriu 1 fl. Din Izgaru: Marcu Giurgiulescu, parocu 10 fl. Ioane Stefanoviciu, parocu in Czerova 3 fl. Martinu Duda, negotiatoriu in Crasiova 5 fl. Iosifu Peica, antiste comunale in Soceni 10 fl.. Rusalinu Banu, econ. in Soceni 10 fl. Din Gerlisce: Danila Bojenca, docente 1 fl. Vasilie Bojenca, economu 1 fl. Ioane Lepa, economu 1 fl. Janos Duda, economu 1 fl. Iancu Andreesiu, antiste comunale 1 fl. Floria Stingu, economu 1 fl. Damaschinu Muju, economu 50 cr. Ioane Goitiu, economu 50 cr. Iacobu Parneu, economu in Ersegu 2 fl. Din Goruia: Stefanu Panaiotu, notariu 6 fl. Philipu Lepa, antiste comunale 1 fl. Aehimu Laesiu, casieru comunale 1 fl. Alessandru Bojenca, negotiatoriu 7 fl. Matheiu Popoviciu, parocu 1 fl. Ioane Serbanu negotiatoriu 3 fl. Stefanu Popoviciu, parocu 1 fl. Din Domanu: Ioane Colojora, parocu 3 fl. Mihaile Iacobu, antiste comunale 10 fl. Iosifu Olariu, docente 5 fl. Iuliu Olariu, studinte 5 fl. Ioane Colojóra, juratu comun. 3 fl. Petru Miacea, juratu com. 3 fl. Petru Gerga, economu

2 fl. Petru Jurica, economu 2 fl. Ioane Gergutia, e-
conomu 3 flt Eremie Gergutia, economu 3 fl. Mihaile
Dumitru, economu 2 fl. Cusma Iacobu, economu 1 fl.
Ioane Turcinu, economu 1 fl. Thoma Iacobu, economu
1 fl. Iosifu Frantiu, economu 1 fl. Mihaile Iorgovanu,
economu 1 fl. Petru Murgu, economu 1 fl. Mihaile
Gergutia, economu 1 fl. Ilie Gergutia, economu 1 fl.
Stefanu Purcarea, economu 1 fl. Mihaile Barbura,
economu 1 fl. Martinu Barbu, economu 1 fl. Petru Ig-
natiu, econ. 2 fl. Martin Iacobu 1 fl. Sum'a 470 fl. v. a.

Bogsia montana in 22. Februarie 1861.

Turda, Salinele romane 23. Februarie 1861.

Pré stimata Redactiune!

Déca in trupulu natiunei romane nenumerate a-
nime binecuventa intemeierea, cum si pretiuitulu fo-
losu de obsce ce au pureesu si purcede din organ-
nulu pré stimatei nóstre Gazete, atunci noi famili'a
baritiana avemu causa pentru o si mai mare parti-
nire, souveniru si predilectiune catra acestu organu
nationalu alu carui intemeietorii esitu din copsele a-
cestei familie e rudenia nostra scl.

Ioane Baritiu, parocu 5 fl. Rafila Baritiu, na-
scuta Cornea 2 fl. Alesandru Baritiu, par. 5 fl. Elena
Baritiu, nascuta Ciuruleanu 1 fl. Justina Baritiu 50
cr. Victoru Baritiu, studentu 1 fl. Regina Baritiu 12
 $\frac{1}{2}$ cr. Ludovica Baritiu $12\frac{1}{2}$ cr. Maria Baritiu $12\frac{1}{2}$
Virginia Baritiu $12\frac{1}{2}$ cr. Leone Baritiu, proprietariu
5 fl. Iuliana Baritiu, nascuta Ratiu 2 fl. Constantinu
Baritiu 1 fl. Susana Baritiu de Medanu 3 fl. Susana
Medanu 2 fl. Veronica Baritiu, preotesa 1 fl. Iosivu
Baritiu, tipografu 1 fl. Octaviu Baritiu, profesore
gimnasiale 5 fl. Cornelia Baritiu 1 fl. Sum'a 36 fl.
val. austr.

Numele contribuentilor la fondulu Gazetei Transil-
vaniei din Turda (Salinele romane).

Ioane Balogh, par. gr. r. 1 fl. Stefanu Ratiu,
cetatianu si curatoru pr. 5 fl. Tanasie Micusianu,
proprietariu si maiestru de mori 5 fl. Oana Flóre,
vedova de Vancia 5 fl. Demneanu Maieru, negotia-
toriu 2 fl. Theodoru Pumnutiu, cetatianu 2 fl. Onisie
Marcu, proprietariu de pamentu 1 fl. Ilie Moldovanu,
proprietariu 1 fl. Vasilie Rusu, proprietariu 40 cr.
Theodoru Sonfalau 40 cr. Ioane Bencze 40 cr. Natu
Farkas (Lupu) 1 fl. Sofronie Marisiu 33 cr. Grego-
rie Bontianu, cicornicu (crisnicu) 20 cr. Petru Rusu,
proprietariu de pamentu 20 cr. Vasilie Popa, proprie-
tariu 20 cr. Nicolae Moldovanu 20 cr. Ioane Sath-

mari 20 cr. Nechita Morariu 20 cr. Theodoru Indo-
leanu 20 cr. Ioane Nemes (nobili) 10 cr. v. a. Sum'a
26 fl. 3 cr. v. a.

Leon Baritiu.

Prin D. Prota Elia Vlassa:

Dela Domniasa 4 fl. Vasilie Ciurilénu, parocu
Ciurilei 2 fl. Niculae Thomas, parocu Grindului 1 fl.
Ioane Maresu, curatoru primariu din Ciurila 1 fl. Pe-
tra Marcu, curatoru secundariu in Ciurila 1 fl. Sime-
one Marcu, jude com. in Ciurila 1 fl. Comun'a Ciu-
rila 1 fl. Comun'a Sindu 1 fl. Comun'a Petridiu de
susu 2 fl. Comun'a Secelu 1 fl. Sum'a 15 fl. v. a.

Fagarasiu, 5. Martiu c. n. 1861.

Onorate Domnule Redactoru!

Mai bine simtitori fii ai natiunei romane din
pamentulu Fagarasiului, pamentulu multoru suveniri
nationale, intru nimic'a voindu a remané inapoi de
confratii sei din alte parti contribuindu si densii dupa
putere la totu ce e spre folosulu si cultur'a natiunei
s'ale, se grabescu a'si depune prin mine denariulu
seu pe altariulu natiunei, tramitiendu la fondulu Gaze-
tei On. Domniei Tale, la fondulu acestui organu altu
luminarii, si alu desvoltarei nóstre nationale, 142 fl.
50 cr. v. a. scl.

Multu stimatoriu

Ioane Kirila, vicar. Fogarasiului.

Marinimosii contribuitorii suntu:

D. Ioane Puscariu, c. r. pretore 5 fl. Ioane Ro-
manu, c. r. notariu 5 fl. Ioane Kirila, viceariu 5 fl.
Petru Popescu, protopopu gr. r. 3 fl. Gregoriu Maieru,
c. r. actuariu in Venetia inferiore 3 fl. Gregoriu Ne-
grea, notariu comunale in Cuciulata 5 fl. Ioane Popu
de Comana, preotu gr. cath. in Cuciulata 3 fl. Geor-
giu Boer, proprietariu in Cuciulata 3 fl. Spiridonu
Boer, propr. in Vajda rece 3 fl. Daniele de Gremoi,
c. r. adjunctu de pretura in Venetia de josu 2 fl.
Georgiu Rusu, c. r. cancelistu 2 fl. N. Sustay, aus-
cultantu 2 fl. Ioane Petrisioru, protocolistu 2 fl. B.
Boer, suprateneente pensionatu 2 fl. Nicolau Cinte, no-
tariu in Persiani 2 fl. Nicolau Ratiu, notariu in Oha-
ba 2 fl. Nistoru Teusianu, colectoru de contributiune
in Comana 2 fl. Georgiu Gafton, antiste comunale in
Cuciulata 2 fl. Irimie Popa, antiste comunale in Per-
siani 2 fl. Iosifu Stoica, notariu comunale in Sinca
vechia 2 fl. Iosifu Codreanu, docente in Venetia infe-
riore 3 fl. Nicolau de Penciu, docente in Venetia infe-
riore 3 fl. Mihaile Poparadu, c. r. capitancu pensio-

natu 2 fl. Nicolau Raicu , parocu gr. c. in Sinca vechia 2 fl. Philemone Caba , parocu gr. c. in Ohaba 2 fl. Ioane Comsia, par. gr. c. in Copacelu 2 fl. Samuele Moldovanu, notariu com. in Posiorta 2 fl. Samuele Popu , c. r. asistentu perceptorale 2 fl. Georgiu P. Fagarasianu, notariu si proprietariu 2 fl. Georgiu Eizer, negotiatoriu 1 fl. Georgiu Macaveiu, scriitoriu la c. r. pretura 1 fl. Zacheiu Angelu, scriitoriu la c. r. pretura 1. Danielu Konya, comisariu de drumu in Cuciulata 1 fl. Petru Ionas , notariu com. in Hogizu 1 fl. Michael Moses, israelit in Hogiz 1 fl. Moise Gusieile , par. gr. c. in Posiorta 1 fl. Nicolau Dobrinu, par. gr. cath. in Buciumu 1 fl. Georgiu Pireu, par. gr. c. in Ileni 1 fl. Parochia gr. c. din Ileni 1 fl. Ioane Popu , par. gr. c. in Teleky rece 1 fl. Andrei Rades, cooperatoru gr. c. in Berivoiu micu 1 fl. Pavelu Frenk, par. gr. cath. in Comana inferiore 1 fl. Iosifu Visoli, par. gr. c. in Netotu 1 fl. Nicolau Micu par. gr. c. in Sevestreni 1 fl. Demetriu Chesiereann, docente 1 fl. Ioane Gusieile, docente in Posiorta 1 fl. Parochia gr. cath. din Sebesiu 1 fl. Parochia gr. c. diu Desani 1 fl. D. Ioane Romanu, c. r. notariu publ. in Fagarasiu ia remasu dela maialulu scólei gr. c. di Vaida rece in an. 1860 41 fl. Parochia gr. c. din Sercaia 60 cr. Ioane Popu, c. r. actuariu de pretura 05 cr. Ioane Sandru, par. gr. cath. in Vistia inferiore 50 er. Ioane Popu, cooperatore gr. c. in Besembach 50 cr. Davidu Bogdanu, par. gr. c. in arpasiu inferiore 50 cr. Istrate Isacu , par. gr. c. in Cartia 50 cr. Ioane Popu, par. gr. c. in Ludisoru 40 cr. Michael Schneider , notariu comunale in Sercaja 1 fl. Ioane Sasebesi , par. gr c. in Veneti'a inferiore 1 fl. v. a. Sum'a 142 fl. 50 cr. v. a.

D. Ioane Pop de Comana preotu gr. cath. din Cuciulata a mai adusu in persóna la consemnatiunea de susu si contribuirile dela DD. urmatori:

Georgiu Strimbu , locotenente primariu pensionat 2 fl. Georgiu Pop Gridanu, notariu 2 fl. Iosifu Nagy, arendatoru la Cuciulata 1 fl. Vasiliu Pop, ospatariu in Persiani 1 fl. Arseniu Bunea, parocu la Vadu 60 cr. v. a. Sum'a 6 fl. 60 cr. v. a.

Redactoru respundietoru
Iacobu Muresianu.

Ruinele dela Orlea.

(Din valea Hatiegului.)

Pre o 'naltime intinsa in campu cu cóma verde
Siedeamu odata singuru si-aduneu me cugetam,
O fortarézia vechia de-aicea se stravede
In faç'a unor riuri ce 'n ochi le mesuramu.

Aceste riuri dintr'o imensa departare

Pre siesulu celu romanticu se vérsa sierpuindu,
Dar' tiermurele negre a loru neinpacare
Frumosu Je-o inblandiesce unu valu de altu lovindu.

Ci ele curgu totu una c'o mare repediune
Sub dis'a inaltime, dar' éta se'ntalnescu,
Si dupa o pucina a loru convulsiune
S'unescu si de-aicea nu se mai despartiescu.

Ruin'a din naltime linu sta si se prenita,
La suierulu de apa asculta pré doisu,
Caci vocea ragusita la ea in susu se 'naltia
Si 'n linistea cea mare resuna pré frumosu.

Candu sórele s'arata in aurora ampla,
Splendidele lui radie in ea se prestrecoru
Odihna cauta acolo se'si afle si totu ambla
Si dintr'unu ungiu intr'altulu cu repediune sbornu.

Tacerea cea adunca in ea ori care piétra
Ti-o spune cu dorere catu mai ca o privesci
In murulu ce remase ; dar' echo ei la vatra.
Responde si te 'ngana de vreai cá sei sioptesci.

Éru crést'a-i suminédia, tremura, amenintia
Si 'n tót'a ei cadere te face ea se credi :
Romanule! dar' nu! nu! o nobila credintia
De mari stramosi pré demna, cautandu aicia vedi!

Machnita e lumin'a dea ei latita umbra,
Ce jóca 'n spatiulu negru de totu nestrabatutu ;
Si 'n desiertu se cărca prin radi'a s'a cea blanda,
Spre a deschide drumulu de-ai nostri strabuni fa-
cutu.

(Va urmá.)

Editiunea: in tipografi'a lui
Ioanne Gött.